

*Enantiomer elválasztás és felismerés nagyhatékonyságú
folyadékkromatográfiás rendszerekben*

DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

Készítette:

Pataj Zoltán

Témavezetők:

Dr. Péter Antal
egyetemi tanár

Dr. habil Ilisz István
egyetemi adjunktus

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
Természettudományi és Informatikai Kar
Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszék
Kémia Doktori Iskola

2011

1. Bevezetés

Az élő szervezetekben a királis molekulák kiemelkedő jelentőséggel bírnak. A fehérjék, a fehérjéket alkotó aminosavak, a cukrok, az enzimek mind királis vegyületek. A pontos magyarázat még ma sem ismeretes, de e molekulák képtükrkép párosából az esetek döntő többségében csak az egyik forma fordul elő.

A királis molekulák világában a kép és a tükörkép biológiai hatása nagymértékben különbözhet egymástól, attól függetlenül, hogy az enantiomerek fizikai-kémiai tulajdonságaikat tekintve azonosak, kivéve hogy a poláris fényt milyen irányban forgatják. Ennek magyarázata, hogy a királisan aszimmetrikus molekulák a biológiai rendszerekben ugyancsak aszimmetrikus molekulák egy adott konfigurációjával találkoznak, melyek képesek megkülönböztetni az enantiomereket.

A különböző viselkedés megállapításának a királis gyógyszermolekulák esetében óriási jelentősége van, hiszen amíg az enantiomer molekula párok egyik tagja pozitív hatást fejt ki az emberi szervezetben, addig a másik hatástalan, rosszabb esetben akár mérgező is lehet, hisz farmakológiai tulajdonságai, úgymint farmakodinamikai, farmakokinetikai, lebomlási, fehérjékhez kötődési és mérgezési hatásuk gyakran eltérő. Ezért bír igazán nagy fontossággal a tiszta sztereoizomer molekulák szintézise és az enantiomer molekulák elválasztása.

A racém minták elválasztására illetve a sztereoselektív szintézisek termékeinek ellenőrzésére megbízható, pontos és robusztus módszerre van szükség. Analitikai módszerek közül a királis nagyhatékonyságú folyadékkromatográfia (HPLC) a legszélesebb körben alkalmazott módszer, amely a fent említett követelményeknek megfelel.

2. Célkitűzés

Munkánk során célul tűztük ki folyadékkromatográfias módszerek fejlesztését különböző biológiai és gyógyszeripari szempontból fontos vegyületek sztereoizomerjeinek elválasztására, valamint új fejlesztésű királis kolonnák elválasztóképességének tanulmányozását modell vegyületeinkkel.

Vizsgálni kívántuk:

- a) alifás és aromás β -2- és β -3-aminosav enantiomerek elválasztását **makrociklusos glikopeptid** alapú állófázisokon,
- b) tanulmányoztuk ciklusos γ -aminosav enantiomerek retenciójának mechanizmusát **makrociklusos glikopeptid** oszlopokon,
- c) alifás és aromás β -2-aminosav enantiomerek elválasztását **módosított koronaéter** állófázison,
- d) β -laktám enantiomerek elválasztását **módosított poliszacharid** királis szelektort tartalmazó kolonnákon,
- e) aminonaftol analógok enantiomerjeinek elválasztását **módosított poliszacharid** alapú állófázisokon.

Célul tűztük ki, hogy közvetlen királis folyadékkromatográfiás elválasztások során, a vizsgált vegyületek és a királis szelektorok szerkezetének ismeretében a kromatográfiás körülmények változtatásával befolyásoljuk az elválasztást. Ezzel párhuzamosan a kromatográfiás adatok változásának nyomon követésével értelmezni kívántuk az eluens minőségének és összetételének, a hőmérsékletnek és a vizsgált vegyületek szerkezetének hatását a királis megkülönböztetési folyamatokra.

3. Alkalmazott vizsgálati módszerek

3.1. Alkalmazott kolonnák, folyadékkromatográfiás berendezés

A közvetlen királis folyadékkromatográfiás vizsgálatok során több típusú királis állófázist alkalmaztunk, ezek között volt makrociklusos antibiotikum, koronaéter és módosított poliszacharid-alapú királis szelektort tartalmazó kolonna.

A vizsgálatok során alkalmazott folyadékkromatográf a következő egységekből épült fel: Waters 1525 bináris HPLC-pumpa, 2487 kétszatórnás UV-VIS detektor, Breeze adatfeldolgozó rendszer (Waters, Milford, MA, USA), Rheodyne 7125 20 μ l-es mintaadagoló (Cotati, CA, USA), MK 70 termosztát (Mechanik Prüfgerate Medlingen Németország).

3.2. Vizsgált vegyületek

- β -2-aminosavak,
- β -3-aminosavak,
- γ -aminosavak,
- β -laktámok,
- Betti bázisok,
- aminonaftolok.

4. Eredmények

Munkánk során β -2-, β -3- és γ -aminosav enantiomerek valamint, β -laktám, Betti-bázis és aminonaftol sztereoisomerek királis folyadékkromatográfiás elválasztására dolgoztunk ki módszereket, illetve tanulmányoztuk az elválasztás folyamatát, a körülmények hatását.

4.1. Nem természetes aminosav enantiomerek elválasztása makrociklusos glikopeptid szelektort tartalmazó állófázisokon

Fordított fázisú körülmények között vizsgáltuk β -2-, β -3-, és γ -aminosav enantiomerek elválasztását makrociklusos glikopeptid szelektorral rendelkező állófázisokon. A glikopeptid-alapú kolonnák a Chirobiotic T, T₂, TAG és R voltak. A mozgófázis általában különböző összetételű 0,1% TEAA (pH=4,1)/MeOH rendszer volt.

a) Az alkil oldallánccal rendelkező β -aminosav esetén a MeOH térfogatarányának növekedésével párhuzamosan nagymértékben növekedett a retenciós faktor. Ennek magyarázata vélhetően a szolvatációs viszonyokban rejlik, melyet újabban HILIC (hydrophilic interaction) hatásként emleget az irodalom. Az aromás szubsztituenst tartalmazó β -aminosavak esetén a k' értékei minimum jellegű görbét írtak le. A minimum pont utáni növekedés a k' értékekben a MeOH térfogatarányának

növekedésével, hasonlóan magyarázható, mint az alifás oldalláncú vegyületeknél. A minimum előtti csökkenés, pedig tipikus fordított fázisú viselkedés. A vizsgált γ -aminosav minták viselkedése a szerves módosító térfogatarányának változásával hasonló jellegű volt, mint az alifás oldalláncú β -aminosavak esetén. A β -aminosavakon lévő funkciós csoportok helyzetétől, illetve az oldallánc helyzetétől és jellegétől függetlenül, az α és R_S értékekre általánosan igaz volt, hogy a MeOH-ban gazdagabb mozgófázis esetén nagyobbak. A γ -aminosav sztereoizomerek esetén a szelektivitás kismértékű növekedésével a felbontás értékei határozottabban növekedtek az eluens MeOH tartalmának növekedésével.

b) A molekulaszervezet és kromatográfias viselkedés közti összefüggést vizsgálva a β - és γ -aminosavakon lévő oldalláncok szerkezete és azok elhelyezkedése illetve a gyűrű mérete nagymértékben kihat a szelektorokon lévő zsebek és a molekulák között kialakuló kölcsönhatás erősségére.

c) A szelektív és nemszelektív kölcsönhatások megkülönböztetése valamint a teikoplaninon lévő cukorrészek szerepének tisztázása a királis elválasztás jobb megértéséhez járult hozzá.

d) Az elválasztásokat különböző hőmérsékleteken végezve, a van't Hoff egyenlet kromatográfiában használt alakja segítségével termodinamikai jellemzőket határoztunk meg az elválasztás mechanizmusának mélyebb megértése érdekében. A termodinamikai adatok nagyban függték a vegyületek és a királis állófázis szerkezetétől.

e) Néhány esetben meghatároztuk az elúciós sorrendet is, mely a β -aminosavaknál $(R) < (S)$ volt, míg γ -1 esetén az $(1S, 3R)$ és γ -3 esetén a $(2R, 4S)$ konfigurációjú enantiomer eluálódott először.

4.2. β -Aminosav enantiomerek elválasztása koronaéter szelektort tartalmazó állófázisokon

A β -2-aminosav enantiomerek elválasztását koronaéter alapú állófázison is

vizsgáltuk. Kísérleteink során arra a megállapításra jutottunk, hogy a szilikagélhez hosszú szénlánccal rögzített koronaéter szelektor megfelelő ilyen típusú vegyületek királis kromatográfiájához. A kromatográfiás viselkedés, értve ezalatt a retenciót, szelektivitást, felbontást, nagymértékben függött az eluensben lévő sav és alkohol minőségétől és mennyiségétől a H₂O/alkohol (v/v)+ sav általános összetételű elegyben.

a) A legnagyobb retenciós faktor értéket HCOOH és AcOH alkalmazása esetén tapasztaltuk, míg TFA, HClO₄ és H₂SO₄ esetén ezek az értékek kisebbnek adódtak. A szelektivitás és felbontás értékek számottevően nem változtak a sav minőségének változásával. A pH csökkenésével a k' értékek jelentősen csökkentek.

b) Az alkohol minőségének hatását vizsgálva szabályszerűséget a retenciós faktor változása és az alkohol szénatomszáma között nem lehetett megállítani, a legnagyobb elúciós idő minden esetben a metanolhoz vagy etanolhoz volt köthető. A szelektivitás változását vizsgálva az alifás oldallánccú vegyületek esetén általában a MeOH-hoz tartozott a legkisebb α . Az aromás oldallánccal rendelkező aminosavak esetén egy minimum volt megfigyelhető, mely minimum a PrOH-hoz volt rendelhető. Az R_s értékek változásában szabályszerűség nem volt megállapítható.

c) Az alkohol (MeOH) tartalom függvényében a retenciós faktor változása minimumgörbe jellegű volt. A vizes fázisban gazdagabb eluens esetén, a vizes fázis mennyiségének növekedésével a retenciós faktor is növekedett a hidrofób kölcsönhatások hangsúlyosabbá válásával. A szelektivitás és felbontás változása eltérő volt az alifás és az aromás oldallánccal rendelkező vegyületek esetén.

d) A vegyületek szerkezete (alifás vagy aromás oldallánc jelenléte) befolyással volt mind a k' , α és R_s értékekre.

e) Hasonló módon az antibiotikum állófázisokhoz, termodinamikai adatok alapján azt találtuk, hogy az elválasztás entalpiavezérelt, azaz az alacsony hőmérsékletű elválasztás a kedvező. Az elúciós sorrend, hasonlóan az aminosavakra vonatkozó korábbi irodalmi adatokhoz, ezen a kolonnán (S)<(R) volt.

4.3. β -Laktám enantiomerek elválasztása módosított poliszacharid szelektort tartalmazó állófázisokon

Kromatográfias módszert fejlesztettünk β -laktám enantiomerek közvetlen elválasztására, normál fázisú körülmények között. Az alkalmazott mozgófázis *n*-heptán/alkohol változó összetételű elegye volt. A királis analízist AmyCoat és CelluCoat oszlopokon valósítottuk meg, melyek szelektora amilóz-*trisz*-(3,5-dimetilfenilkarbamát) és cellulóz-*trisz*-(3,5-dimetilfenilkarbamát) volt.

a) A mozgófázisban lévő alkohol minőségének és mennyiségének változtatásával optimalizáltuk a sztereoizomerek elválasztását, melynek eredményeként minden esetben alapvonalra történő elválasztást sikerült elérni. A kromatográfias adatokat tekintve semmilyen összefüggés nem volt megállapítható az eluenst alkotó alkohol szénatomszáma és a retenciós faktorok között. A két különböző állófázis esetén, MeOH jelenlétében lényegesen kisebb retenciós faktorok adódtak az amilóz alapú állófázison a cellulózhoz képest. Az enantioszelektivitás (α), a különböző alkoholok használata esetén nem változott jelentősebb mértékben ($\alpha=1,0-1,3$). A felbontást érzékenyen érinti a poláris módosító változtatása, de ezen változásban általános szabályszerűség nem volt megállapítható.

b) Az alkohol arányának növekedésével párhuzamosan a retenciós faktor nagymértékben csökkent, miközben a szelektivitás és felbontás értékeinek változása különböző volt. Az α értékek viszonylagos állandóságot mutattak, értéküket az IPA mennyisége csak kis mértékben befolyásolta. Az R_S értékek a legtöbb esetben az oszlopon való tartózkodás idejével párhuzamosan változtak.

c) A molekulaszervezet és kromatográfias viselkedés közti kapcsolatot állapítottunk meg. Azon vegyületek esetén, melyek kettős kötéssel vagy aromás rendszerrel rendelkeztek, azaz képesek voltak a π - π kölcsönhatások kialakítására, nagyobb visszatartást és a legtöbb esetben nagyobb szelektivitást és felbontást kaptunk. A szerkezet befolyását a királis felismerésre jól jelzi, hogy a *para* helyzetben szubsztituált vegyületnél nem volt lényeges különbség a szelektivitásban és felbontásban a két szelektort vizsgálva, míg az *orto* helyzetű szubsztitúció esetén a

CelluCoat oszlop, a *meta* helyzetű szubsztitúció esetén pedig az AmyCoat oszlop bizonyult hatékonyabbnak.

d) Az elúciós sorrendet minden esetben meghatároztuk, de általános szabályszerűséget nem tudunk megállapítani. Ezek a kolonnák rendkívül jól kiegészítették egymást.

4.4. Egy- (Betti-bázis) illetve két aszimmetriacentrummal rendelkező aminonaftol enantiomerek elválasztása módosított poliszacharid szelektort tartalmazó állófázisokon

Normál fázisú körülmények között egy- és két aszimmetriacentrummal rendelkező aminonaftol analógok sztereoiszomerjeinek elválasztására dolgoztunk ki módszereket, módosított poliszacharid alapú állófázisok segítségével. Az általános mozgófázis összetétel mindkét vegyületcsoport esetén *n*-heptán/alkohol/dietilamin volt. Az egy kiralitáscentrummal rendelkező vegyületek (Betti bázisok) enantiomerjeit 3,5-dimetilfenilkarbamáttal módosított cellulóz alapú oszlopokon (Kromasil CelluCoat, Chiralcel OD-H) választottuk el. A két kiralitáscentrumot tartalmazó aminonaftol analógok enantiomerjeit és diasztereomerjeit ugyancsak 3,5-dimetilfenilkarbamáttal módosított cellulóz valamint amilóz alapú (Kromasil CelluCoat és AmyCoat) kolonnákon sikerült elkülöníteni.

a) Az eluensösszetétel, az alkohol minőségének és mennyiségének változtatásával optimalizáltuk az elválasztást. Az elsőként eluálódó enantiomerhez rendelhető k_1' értékek nőttek az alkohol szénatomszámának növekedtével, különösen abban az esetben amikor az alkohol elágazó láncot tartalmazott, a legnagyobb retenciót az IPA, BuOH és *t*-BuOH alkalmazása esetén kaptuk. A poláris módosító természetesen a királis és nem királis kölcsönhatások arányát is befolyásolhatja, hatást gyakorolva a szelektivitásra és felbontásra is. Az alkohol mennyiségének növelésével tipikus normál fázisú viselkedés volt tapasztalható, azaz az eluens erősségének növekedésével csökkent a sztereoiszomerek oszlopon való tartózkodásának ideje, miközben a szelektivitás és felbontás változása a CelluCoat és Chiralcel OD-H

oszlopon eltérő volt.

b) CelluCoat és Chiralcel OD-H elválasztóképességét összehasonlítva Betti-bázisok esetén az elsőként eluálódó enantiomer retenciós faktora (k_1') azonos eluensösszetétnél kisebb volt a CelluCoat kolonnán. Ez a megállapítás a másodikként eluálódó enantiomer esetében (k_2') már módosult. A 2-naftoloknál kisebb, míg az 1-naftoloknál nagyobb volt az oszlopon való tartózkodási idő CelluCoat esetén a Chiralcel OD-H-hoz viszonyítva. A szelektivitás ennek megfelelően a 2-naftolok esetén a Chiralcel OD-H-n adódott nagyobbak, míg az 1-naftolok a CelluCoat oszlopon mutattak nagyobb szelektivitást

c) A molekulaszervezet, a vegyületek szubsztituenseinek minősége, helyzete jelentősen befolyásolta a kromatográfiás viselkedést. Megállapítottuk, hogy Betti-bázisok esetén a szelektivitás, de főleg a retenciós faktor értéke függ az alkil-csoport térkitöltésétől. A k_1' és α értékeket a Meyer (V^a) paraméter függvényében ábrázolva összefüggést állapítottunk meg az alkil-csoport mérete és k_1' és α között. A nagyobb szubsztituens gátolja a komplex kialakulását, ezáltal csökkenti a visszatartást.

Két aszimmetriacentrumot tartalmazó aminonaftol analógok esetén az aromás gyűrű mérete (fenil, naftil) és a *N*-heteroatom helyzete jelentős hatással volt a kromatográfiás viselkedésre.

d) Betti bázisok esetén néhány esetben míg két aszimmetriacentrumú aminonaftol analógok esetén minden esetben meghatároztuk az elúciós sorrendet, de szabályszerűséget nem tudtunk megállapítani.

5. Közlemények listája

5.1. Az értekezés alapját képező közlemények

2008:

Z. Pataj, I. Ilisz, R. Berkecz, A. Misicka, D. Tymecka, F. Fülöp, D. W. Armstrong, A. Péter, *Comparison of performance of Chirobiotic T, T2 and TAG columns in the separation of β^2 - and β^3 -homoamino acids*, Journal of Separation Science, 31, 3688-3697

Impakt faktor: **2,746**

2009:

Z. Pataj, R. Berkecz, I. Ilisz, A. Misicka, D. Tymecka, F. Fülöp, D. W. Armstrong, A. Péter, *High-performance liquid chromatographic chiral separation of β^2 -homoamino acids*, Chirality, 21, 787-798

Impakt faktor: **2,680**

I. Ilisz, **Z. Pataj**, R. Berkecz, I. Szatmári, F. Fülöp, A. Péter, *Comparison of separation performances of cellulose-based chiral stationary phases in high-performance liquid chromatographic enantioseparation of aminonaphthol analogues*, Chromatographia, 70, 723-729

Impakt faktor: **1,098**

2010:

Z. Pataj, I. Ilisz, R. Berkecz, E. Forró, F. Fülöp, A. Péter, *Comparison of separation performances of amylose- and cellulose-based stationary phases in the high-performance liquid chromatographic enantioseparation of stereoisomers of β -lactams*, Chirality, 22, 120-128

Impakt faktor: **2,892**

I. Ilisz, **Z. Pataj**, R. Berkecz, A. Misicka, D. Tymecka, F. Fülöp, H. J. Choi, M. H. Hyun, A. Péter, *High performance liquid chromatographic enantioseparation of β^2 -amino acids using a long tethered (+)-(18-crown-6)-2,3,11,12-tetracarboxylic acid-based chiral stationary*, Journal of Chromatography A, 1217, 1075-1082

Impakt faktor: **4,194**

Z. Pataj, I. Ilisz, R. Berkecz, E. Forró, F. Fülöp, A. Péter, *Comparison of separation performances of amylose- and cellulose-based stationary phases in the high-performance liquid chromatographic enantioseparation of stereoisomers of β -lactams*, Procedia Chemistry, 2, 116-119

Impakt faktor: **0,000**

Z. Pataj, I. Ilisz, A. Aranyi, E. Forró, F. Fülöp, D. W. Armstrong, A. Péter, *LC Separation of γ -amino acid enantiomers*, Chromatographia, 71, 13-19

Impakt faktor: **1,075**

I. Ilisz, **Z. Pataj**, R. Berkecz, I. Szatmári, F. Fülöp, A. Péter, *High performance liquid chromatographic enantioseparation of aminonaphthol analogs on polysaccharide-based chiral stationary phases*, Journal of Chromatography A, 1217, 2980-2985

Impakt faktor: **4,194**

Összes impakt faktor: 18,879

5.2. Az értekezés témájához kapcsolódó az értekezésben fel nem használt közlemények

2008:

R. Berkecz, I. Ilisz, **Z. Pataj**, F. Fülöp, H.J. Choi, M. Ho Hyun, A. Péter, *LC enantioseparation of β -amino acids on crown ether-based stationary phase*, Chromatographia, 68, 13-18 Impakt faktor: **1,312**

R. Berkecz, I. Ilisz, F. Fülöp, **Z. Pataj**, M. Ho Hyun, A. Péter, *High-performance liquid chromatographic enantioseparation of β -3-homo-amino acid stereoisomers on a (+)-(18-crown-6)-2,3,11,12-tetracarboxylic acid-based chiral stationary phase*, Journal of Chromatography A, 1189, 285-291

Impakt faktor: **3,756**

2010:

I. Ilisz, **Z. Pataj**, A. Péter, *Macrocyclic glycopeptide-based chiral stationary phases in high performance liquid chromatographic analysis of amino acid enantiomers and related analogs*, Macrocyclic Chemistry (könyvfejezet); Editors, Daniel W. Fitzpatrick, Henry J. Ulrich; Nova Science Publishing, 2010

I. Ilisz, R. Iványi, **Z. Pataj**, J. Kupai, P. Huszthy, I. Szatmári, F. Fülöp, A. Péter, *Capillary electrophoretic enantioseparation of Betti bases with cyclodextrins and crown ether as chiral selectors*, Chromatographia, 71, 115-119

Impakt faktor: **1,075**

I. Ilisz, **Z. Pataj**, A. Aranyi, A. Péter, *Chiral HPLC separation of amino acid enantiomers and epimers of small, biologically important peptides*, Mini Reviews in Medicinal Chemistry, 10, 287-298

Impakt faktor: **2,622**

L. Sipos, I. Ilisz, **Z. Pataj**, Zs. Szakonyi, F. Fülöp, D. W. Armstrong, A. Péter, *High-performance liquid chromatographic enantioseparation of monoterpene-based 2-amino carboxylic acids on macrocyclic glycopeptide-based phases*, Journal of Chromatography A, 1217, 6956-6963

Impakt faktor: **4,194**

2011:

A. Aranyi, I. Ilisz, **Z. Pataj**, I. Szatmári, F. Fülöp, A. Péter, *High-performance liquid chromatographic enantioseparation of 1-(phenylethylamino)- or 1-(naphthylethylamino)metil-2-naphthol analogs and a temperature-induced inversion of the elution sequence on polysaccharide-based chiral stationary phases*, Journal of Chromatography A, 1218, 4869-4876

Impakt faktor₂₀₁₀: **4,194**

A. Aranyi, **Z. Pataj**, I. Ilisz, I. Szatmári, F. Fülöp, D. W. Armstrong, A. Péter, *High-performance liquid chromatographic enantioseparation of Betti base analogs on a newly developed isopropyl carbamate-cyclofructan6-based (IP-CF6) chiral stationary phase*, Chirality, 23, 549-556

Impakt faktor₂₀₁₀: **2,892**

I. Ilisz, **Z. Pataj**, A. Aranyi, A. Péter, *Macrocyclic antibiotic selectors in direct HPLC enantioseparations*, Separation and Purification Reviews, közlésre elfogadva

Impakt faktor₂₀₁₀: **2,429**

Összes közlemény impakt faktora: 41,353

5.3. Poszterek

2007:

I. Ilisz, R. Iványi, G. Tóth, **Z. Pataj**, A. Péter, *Capillary electrophoretic enantioseparation of substituted amino acids with cyclodextrins*, 7th Balaton Symposium on High-Performance Separation Methods, Siófok, 2007. szeptember 5-7.

A. Péter, R. Berkecz, I. Ilisz, **Z. Pataj**, F. Fülöp, M. Ho Hyun, *HPLC enantioseparation of β -amino acids on chiral crown ether and β -cyclodextrin-based stationary phases*, 7th Balaton Symposium on High-Performance Separation Methods, Siófok, 2007. szeptember 5-7.

2008:

A. Péter, **Z. Pataj**, R. Berkecz, I. Ilisz, A. Misicka, D. Tymecka, F. Fülöp, D.W. Armstrong, *High-performance liquid chromatographic chiral separation of β -2-homo amino acids*, 20th International Symposium on Chirality, Genf, 2008. július 5-7.

2009:

A. Péter, **Z. Pataj**, I. Ilisz, E. Forró, F. Fülöp, *HPLC enantioseparation of β -lactams on Amycoat and Cellucoat chiral stationary phases*, 5th Symposium on Separations and Related Techniques by Nordic Society of Separation Science, Tallin, 2009. augusztus 26-29.

Z. Pataj, I. Ilisz, E. Forró, F. Fülöp, D. W. Armstrong, A. Peter, *High-performance liquid chromatographic enantioseparation of β -amino acid stereoisomers on macrocyclic glycopeptide-based columns*, 8th Balaton Symposium on High-Performance Separation Methods and 15th International Symposium on Separation Sciences, Siófok, 2008. szeptember 2-4.

A. Peter, **Z. Pataj**, I. Ilisz, E. Forró, F. Fülöp, *HPLC enantioseparation of β -lactams*, 8th Balaton Symposium on High-Performance Separation Methods and 15th International Symposium on Separation Sciences, Siófok, 2008. szeptember 2-4.

I. Ilisz, J. Kupai, P. Huszthy, R. Iványi, **Z. Pataj**, I. Szatmári, F. Fülöp, A. Péter, *Capillary electrophoretic enantioseparation of Betti bases with cyclodextrins and crown ether as chiral selectors*, 8th Balaton Symposium on High-Performance Separation Methods and 15th International Symposium on Separation Sciences, Siófok, 2008. szeptember 2-4.

2010:

A. Péter, A. Aranyi, I. Ilisz, **Z. Pataj**, I. Szatmári, F. Fülöp, *High-performance liquid chromatographic enantioseparation of aminonaphthol analogs on polysaccharide-based chiral stationary phases*, ISC 28th International Symposium on Chromatography, Valencia, 2010. szeptember 12-16.

Pataj Z., Ilisz I., Szatmári I., Fülöp F., Armstrong D.W., Péter A., *Betti-bázis analógok enantiomerjeinek folyadékkromatográfiás elválasztása új, izopropilkarbamát-ciklofruktán6 (IP-CF6) állófázison*, Elválasztástudományi Vándorgyűlés 2010, Tapolca, 2010. november 10-12.

Aranyi A., Ilisz I., **Pataj Z.**, Szatmári I., Fülöp F., Péter A., *Aminonaftol sztereoizomerek nagyhatékonyságú folyadékkromatográfiás elválasztása poliszacharid alapú királis kolonnákon*, Elválasztástudományi Vándorgyűlés 2010, Tapolca, 2010. november 10-12.

Ilisz I., **Pataj Z.**, Szatmári I., Fülöp F., Péter A., *A nagyhatékonyságú folyadékkromatográfia és a kapilláris elektroforézis hatékonyságának összehasonlítása királis analízisekben*, Elválasztástudományi Vándorgyűlés 2010, Tapolca, 2010. november 10-12.

Sipos L., Ilisz I., **Pataj Z.**, Szakonyi Zs., Fülöp F., Armstrong D.W., Péter A., *Monoterpén alapvázú 2-amino karbonsavak enantiomerjeinek nagyhatékonyságú folyadékkromatográfiás elválasztása makrociklusos glikopeptid-vázú állófázisokon*, Elválasztástudományi Vándorgyűlés 2010, Tapolca, 2010. november 10-12.

2011:

Z. Pataj, I. Ilisz, I. Szatmári, F. Fülöp, D. W. Armstrong, A. Péter, *The application of a newly developed isopropyl carbamate-cyclofructane6-based (IP-CF6) chiral*

stationary phase for HPLC enantioseparation of Betti base analogs, 36th International Symposium on High-Performance Liquid Phase Separations and Related Techniques, Budapest, 2011. június 19-23.

A. Aranyi, I. Ilisz, **Z. Pataj**, I. Szatmári, F. Fülöp, A. Péter, *HPLC Enantioseparation and a Temperature-Induced Inversion of the Elution Sequence of 1-(Phenylethylamino)- or 1-(Naphthylethylamino)metil-2-Naphthol Analogs*, 36th International Symposium on High-Performance Liquid Phase Separations and Related Techniques, Budapest, 2011. június 19-23.

I. Ilisz, G. Fodor, **Z. Pataj**, I. Szatmári, F. Fülöp, L. Sente, A. Péter, *Capillary Electrophoretic Enantioseparation of Aminonaphthol Analogs*, 36th International Symposium on High-Performance Liquid Phase Separations and Related Techniques, Budapest, 2011. június 19-23.

5.4. Előadások

2008:

Ifjú Szerves Kémikusok Támogatásáért Alapítvány Előadóülése, Szeged, *β -2-Homoaminosavak királis elválasztása*

Helyi TDK, Szeged, *β -aminosavak nagyhatékonyságú folyadékkromatográfiás elválasztása*

XXXI. Kémiai Előadói Napok, Szeged, *β -2 és β -3-homoaminosav enantiomerek nagyhatékonyságú folyadékkromatográfiás elválasztása*

2009:

XXIX. OTDK, Kémiai és Vegyipari Szekció, Analitikai Kémia I. Tagozat, Debrecen, *β -2 és β -3-homoaminosav enantiomerek nagyhatékonyságú folyadékkromatográfiás elválasztása*

Ifjú Szerves Kémikusok Támogatásáért Alapítvány Előadóülése, Szeged, *β -laktám és aminonaftol enantiomerek királis kromatográfiája poliszacharid-típusú állófázisokon*

XXXII. Kémiai Előadói Napok, Szeged, *Aminonaftol vegyületek királis kromatográfiája*

2010:

MTA Peptidkémiai Munkabizottság Tudományos Ülése, Balatonszemes, *β -Aminosavak királis analízise*

XXXIII. Kémiai Előadói Napok, Szeged, *Betti-bázis analógok enantiomerjeinek HPLC-s elválasztása új, izopropilkarbamát-ciklofruktán6 (IP-CF6) állófázison*